

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

МОВОЗНАВЧИЙ ВІСНИК

Збірник наукових праць

Випуск 19

Черкаси 2014

І. С. Савченко ПУНКТУАЦІЙНА СИСТЕМА ЗБІРКИ ПОЕЗІЙ «КОБЗАРЬ Т. ШЕВЧЕНКА» (1840 р.).....	117
--	-----

КОМУНІКАТИВНА ЛІНГВІСТИКА. ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

В. В. Калько ПРАГМАТИКА ПОРАДИ В УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ.....	124
Г. Н. Манаенко ТИП ПРОПОЗИЦІЇ В СООТНЕСЕННІ С ДИКТУМОМ І МОДУСОМ ПРЕДЛОЖЕННЯ.....	132
Е. Н. Гармаш ВЕРБАЛЬНІ ТАКТИКИ КУРТУАЗНОЇ ЯЗЫКОВОЇ ЛІЧНОСТІ В КОМУНІКАТИВНОЇ СИТУАЦІЇ «ФЛИРТ».....	137
И. А. Герасименко СРЕДСТВА ЕКСПЛІКАЦІЇ ЦВЕТА В ХУДОЖЕСТВЕННОЇ КАРТИНІ МИРА.....	144
А. Р. Габидулліна СМЫСЛОВАЯ СТРУКТУРА УЧЕБНОГО ТЕКСТА КАК СИСТЕМА СУБТЕКСТОВ.....	149
Grażyna Filip PERSONIFIKACJA JAKO SPOSÓB BRANDINGU VW NA RYNKU POLSKIM NA PRZYKŁADZIE „VOLKSWAGEN MAGAZYN” I „DAS AUTO. MAGAZYN”.....	154
С. В. Цюра ТЕКСТУАЛЬНІ ВІЯВИ РЕФЕРЕНТІВ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ МЕТАФОР (на матеріалі творів Дж. Фаулза).....	161
І. А. Любарець ЛІНГВОСЕМІОТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДРАМАТУРГІЧНИХ ТЕКСТІВ ФРАНЦУЗЬКОГО СЮРРЕАЛІЗМУ (на матеріалі п'єс Ж. Анюя «Antigone» та Ж. Жироду «Électre»).....	166
Ю. А. Падар ОЦІНКА В СПОГАДАХ І ЩОДЕННИКАХ (на матеріалі текстів Є. Чикаленка).....	171

КОГНІТИВНА ЛІНГВІСТИКА

Г. В. Кочерга ПРОПОЗИЦІЙНО-ДИКТУМНА МОТИВАЦІЯ: РІВЕНЬ ОБ'ЄКТІВ У КОГНІТИВНО- ОНОМАСІОЛОГІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ (на матеріалі українських відіменникових дієслів).....	177
С. А. Стройкова ЛОКАТИВНИЙ МОТИВАТОР У НІМЕЦЬКІЙ ІХТІОЛОГІЧНІЙ НОМЕНКЛАТУРІ.....	185
І. В. Пожидаєва ТРИАНГУЛЯЦІЙНИЙ ПІДХІД У ДОСЛІДЖЕННІ ВІРТУАЛЬНОГО МАНІПУЛЯТИВНОГО ДИСКУРСУ БЛОГОСФЕРИ.....	191
В. А. Ущина МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБРАЗНОГО СКЛАДНИКА КОНЦЕПТУ <i>РИЗИК / RISK</i> В АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ.....	195

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

І. І. Могілей ГЕНДЕРНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ.....	202
А. М. Козачук ПЕРЕДАЧА ІНТЕРГЛОСЕМ В УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	209

ПЕРЕДАЧА ІНТЕРГЛОСЕМ В УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У статті здійснено аналіз наукових праць українських та зарубіжних вчених із названої проблематики. Представлено результати дослідження способів передачі інтергloseм в українсько-англійському художньому перекладі на прикладі зразків текстів сучасних перекладів Роми Франко малої прози Б. Грінченка, Г. Хоткевича та М. Коцюбинського; зокрема розглянуто приклади з інтергloseмами російською, польською та французькою мовами. Встановлено залежність вибору перекладацької стратегії щодо збереження інтергloseми від її мови. На це зокрема впливають абетка мови інтергloseми та ступінь її спорідненості з українською та англійською мовами. У випадках перекладу інтергloseми англійською мовою розглянуто такі трансформації, як додавання контексту, переклад або додавання коментарів, авторське форматування тексту (найчастіше використовується курсив), повне вилучення інтергloseми без компенсації, підбір унормованого еквіваленту у мові перекладу. При цьому метою коментарів може бути як переклад збереженої інтергloseми, так і забезпечення читача тексту перекладу необхідними фоновими знаннями. З'ясовано, що наявність або відсутність коментарів не залежить від обраного способу передачі інтергloseми. У розглянутих випадках наявні коментарі, які не були включені до тексту, були винесені до окремого глосарію. Розглянуто також випадки збереження інтергloseми з вилученням коментарю в тексті перекладу.

Ключові слова: інтергloseма, художній переклад, українська мова, англійська мова, коментар, глосарій, трансформації у перекладі.

Постановка проблеми. Використання іншомовних елементів у літературній та розмовній мові є невіддільним компонентом мовної ситуації, що часто знаходить своє відображення у художній творчості. Якщо одні автори вживають іншомовні елементи в тексті лише з метою правдивого зображення мовної ситуації, інші часто мають додатковий стилістичний намір. Перекладаючи такий текст, часто доводиться робити вибір між різними стратегіями та способами передачі іншомовних елементів, що може справити вплив на особливості сприйняття тексту перекладу. Тож актуальність обраної теми полягає у потребі вивчення названого аспекту рецесії українських художніх текстів в англomовних культурах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти досліджуваної у цій статті проблеми розглядали Л. Бондарчук, Л. Грек, А. Ладиненко, М. Ткачівська, Н. Юзефович та інші.

Інтергloseмою вважаємо іншомовний елемент у художньому тексті [3, с. 159]. Інтергloseма часто виступає підвидом інтертексту, оскільки автор може вдаватися до прийому збереження мови оригіналу в інтертексті. Ю. Полікарпова, звертаючись зокрема до праці Л. Грек, підтримує думку про те, що від перекладача залежить імовірність розкодування інтертексту читачем перекладу, для чого він може використовувати власні фонові знання [5, с. 434]. Ми поділяємо думку Л. Грек про переклад інтертексту щодо необхідності пошуку для нього функціонального відповідника в мові перекладу, а у випадку його відсутності – наведення коментарю, що, однак, не є об'єктивно вдалим способом перекладу [2, с. 10]. Ми вважаємо за можливе застосувати зазначені положення для дослідження перекладу інтергloseм.

Докладніше про способи перекладу іншомовного інтертексту можна прочитати у статті М. Ткачівської. Мовознавець розглядає переклад, у якому перекладачем було збережено правопис і використано контекст для передачі конотативного значення [6, с. 217-218]. Л. Бондарчук вважає, що зберігати (або транскрибувати) оригінальний правопис іншомовного елемента в тексті слід лише у тих випадках, коли цей елемент має велике стилістичне навантаження або є знайомим цільовій аудиторії [1, с. 142-143]. Таким чином, науковці надають важливого значення особливостям цільовій аудиторії. На нашу думку, для перекладача важливими є не лише фонові знання про мову-джерело та текст,

написаний нею, але також і фонових знань про конкретну цільову аудиторію, яка є реципієнтом тексту перекладу.

Проблеми перекладу іншомовних елементів у тексті торкається також А. Ладиненко. Нею розглянуто так званий «авторський переклад», який являє собою пояснення, органічно інтегроване до контексту, а також те, що ми називаємо авторським коментарем, який може бути винесений до глосарію [4, с. 247]. Графічне представлення інтертекстуального елементу у перекладі також досліджують Г. Пірнаджмуддін та Л. Нікнасаб. Автори статті вважають за можливе у разі необхідності застосовувати додаткове форматування тексту [9, с. 855]. Учені приділяють увагу не лише лінгвістичним, але і графічним аспектам художнього перекладу.

Одним зі способів передачі інтергloseм, як пише Н. Юзефович, також є їх переклад із прямим повідомленням про мову оригіналу безпосередньо у тексті. Дослідниця також вважає, що власне переклад хоч і допомагає читачеві краще сприйняти текст, але не зберігає естетичного впливу оригіналу загалом [7, с. 416]. На нашу думку, одна з цілей, яку переслідує перекладач, вдаючись до такого коментарю, є саме спроба зберегти такий естетичний вплив якомога краще.

Отже, інтергloseма може бути передана як без змін, так і з різним ступенем трансформацій, як от: транслітерація або транскрипція інтергloseми, додавання контексту, авторський коментар (часом виділений додатковим форматуванням) безпосередньо в основному тексті або поза ним тощо.

Визначення раніше не вивчених частин загальної проблеми або напрямів дослідження. Слід зазначити, що для корпусу текстів англomовних перекладів української художньої літератури характерне достатнє різноманіття, щоб залишати простір для подальших досліджень українсько-англійського перекладу. Наразі ще не встановлено закономірностей між особливостями інтергloseм та способом їх передачі при перекладі. З огляду на це у статті доповнюємо корпус наукових досліджень із проблематики.

Мета статті – проаналізувати тексти англomовного перекладу українських художніх текстів, які містять інтергloseми (на прикладі зразків малої прози). Завданням статті обираємо виявлення основних закономірностей передачі інтергloseм при перекладі текстів малої прози. Матеріалом дослідження стали тексти малої прози межі ХІХ-ХХ століть (оповідання Б. Грінченка, Г. Хоткевича та М. Коцюбинського) та їх сучасні англomовні переклади (перекладач – Рома Франко).

Виклад основного матеріалу. Розглянемо явище використання автором художнього тексту декількох мов. Нехай основна мова твору умовно називатиметься *a*, а мови інтергloseм – *b*, *c* і т.д. Тоді основна мова тексту перекладу отримає умовну назву *a*₁, а мови перекладу інтергloseм – відповідно *b*₁, *c*₁ і т.д. Згідно із здійсненою вибіркою можемо присвоїти такі значення змінним: *a*: «українська мова»; *b*: «російська мова»; *c*: «французька мова»; *d*: «польська мова», *e*: «грецька мова». Оскільки напрямок перекладу – українсько-англійський, то відразу зазначимо, що *a*₁: «англійська мова». Текстам Б. Грінченка властиві російськомовні інтергloseми, які використовуються здебільшого для коректного зображення мовної ситуації; тексти Г. Хоткевича насичені польськомовними інтергloseмами, що не лише зображують мовну ситуацію, але й маркують відповідний хронотоп; використання інтергloseм у текстах М. Коцюбинського не носить системного характеру, але, як явище, також викликає лінгвістичний інтерес.

Проаналізуємо типові приклади. Так, у перекладі оповідання «З давнини» Г. Хоткевича графічне представлення інтергloseми залишається без змін, хоча з'являється виділення курсивом (тут і далі авторський курсив виділятимемо напівжирним форматуванням): – *O!.. Charmant!* (Г. Хоткевич) / “*Oh! Charmant!*” (R. Franko). В українському варіанті інтергloseма супроводжується перекладом, поданим у вигляді виноски внизу сторінки, у тексті перекладу її також виділяє з основного масиву тексту авторське форматування. Припускаємо, що в умовах канадського білінгвізму втрати при перекладі мінімальні, оскільки інтергloseма залишається власне інтергloseмою, а її семантика може

бути відомою відносно широкому колу читачів. За допомогою формул логіки висловлювання можемо спосіб передачі інтергloseми відобразити так: $c + a \rightarrow c_1 \cup c \approx c_1$.

У деяких польськомовних інтергloseмах (зокрема у перекладі оповідання «Так мусило бути») збережено орфографію з незначними змінами: *Zi sliźmi na oczach przysлухувалася до співучої краківської вимови. – Pół kurnika-a-a!* (Г. Хоткевич) / *With tears in her eyes she listens to the lilting Krakow accent. “Pol kurnik-a-a-a,”...* (R. Franko). В українському тексті інтергloseма супроводжується виноскою з поясненням фонові інформації, яка не зберігається після перекладу. Крім того, перекладач ігнорує діакритичні елементи польських літер *ó* і *ł*, хоча деяку фонову інформацію все ще можна отримати з контексту, який збережено. Як і в попередньому прикладі, в цілому інтергloseма залишається інтергloseмою: $d \rightarrow d_1 \cup d \approx d_1$.

У наступному прикладі спостерігаємо синтез транслітерації та перекладу (хоча лексема *democrat*, що перекладається у даному випадку, є інтернаціоналізмом): *„Stańczyk”? „Narodowy demokrata”?* (Г. Хоткевич) / **‘Stanczyk’? *‘Narodowy democrat’?* (R. Franko). Як бачимо, польські діакритичні знаки також не збережено, але в українському виданні є авторський коментар, що семантично збігається з коментарем перекладача у канадському виданні (різниця лише в тому, що в українському тексті коментар у виносці, а в перекладному виданні – винесений до глосарію, про що також свідчать відповідні позначки «*» перед словами): *назви партій реакційно-шовіністичних польських* (Г. Хоткевич) / *Narodowy democrat – reactionary Polish party* (R. Franko). Можемо стверджувати, що інтергloseма в цілому залишається інтергloseмою з перекладеними елементами та коментарями: $d + a \rightarrow d_1 + a_1 \cup d + a \rightarrow a_1 + a_1$.

У деяких випадках має місце трансформація додавання: *Польща – matka boska, мадонна вічно прекрасна,...* / *Poland is a *Matka Boska, a Madonna forever radiant,....* У цьому прикладі інтергloseма залишається інтергloseмою, але у тексті перекладу з’являється її переклад англійською у глосарії: $d \rightarrow d_1 + a_1 \cup d = d_1$.

В оригінальному тексті оповідання М. Коцюбинського «Дебют» інтергloseми пов’язані із виносками унизу сторінки, де зазначено їх мову та подано переклад українською, а в тексті перекладу – зберігаються та супроводжуються англійським перекладом, розташованим у тексті у квадратних дужках без залучення виносок чи глосарію і без зазначення мови інтергloseми: *Kyrie, elèjson...* (М. Коцюбинський) / *Kyrie, elèjson [Lord have mercy]...* (R. Franko). Наприклад, виноска виглядає так: *Kyrie, elèjson...(Грецьк.) – Господи, помилуй. – Ред.* (М. Коцюбинський) засвідчує, що примітки до оригінального тексту не авторські, а додані редколегією збірки. Крім того, для запису грецької інтергloseми в обох варіантах використано не грецьку абетку, а латиницю з діакритичними знаками. Цей спосіб передачі інтергloseми можна виразити так: $e' + a \rightarrow e'_1 + a_1 \cup e' = e'_1$.

Іноді перекладач також вдається до трансформацій – перекладу інтергloseм та їх заміну на контекстуальні коментарі, що є перекладом авторських коментарів, перенесених із виносок: *... для зміцнення stanu posiadania витискують українських Drzymał z їх рідної... землі...* (Г. Хоткевич) / *... in order to strengthen the landed gentry, they are forcing landless Ukrainian peasants from their native land...* (R. Franko). Перша інтергloseма граматично вписується в текст, що зумовлено спорідненістю української та польської мов, хоча автором тексту також подано виноску з її перекладом українською. Ураховуючи менший ступінь спорідненості польської та англійської мов, збереження інтергloseми, на нашу думку, ускладнило б рецепцію тексту. До другої інтергloseми додано авторський коментар з фоновими знаннями у виносці: *У Познані позбавлений землі поляк Drzymała справив собі віз, мов Діоген бочку, і жив там з сім’єю...* (Г. Хоткевич). Очевидно, що основне з цього коментарю просто вставлене у текст перекладу, що на нашу думку, також

має полегшити рецепцію тексту перекладу, зменшивши ступінь втрат. Жодна з двох інтергloseм не зберігається: $d + a \rightarrow a_1 \cup d \rightarrow a_1$.

У цьому ж творі також є випадок повного вилучення інтергloseми при перекладі, хоча зберігається контекст, що її вводив: ... *in some instances he retained words in it that grammatically could not be used for a female <...>* (R. Franko) [трикрапка у дужках на місці опущеного елемента – наша]. Вважаємо, що збереження інтергloseми (у вигляді поширеної синтаксеми) у цьому випадку вимагатиме настільки розгорнутого пояснення деяких граматичних правил польської мови для англомовного читача, що її дійсно краще зовсім пропустити: $d \rightarrow \emptyset$.

Російськомовні інтергloseми не становлять труднощів для переважної більшості україномовних читачів, тому часто не потребують додаткових авторських коментарів чи перекладу і сприймаються як реалістичне змалювання мовної ситуації. При перекладі залишена інтергloseма вимагає перекладу і (або) коментарів, а перекладена основною мовою тексту – призводить до семантичних втрат. Так, у тексті перекладу твору Б. Грінченка «Брат на брата» інтергloseма перекладена англійською мовою зі збереженням пунктуації: ... *Корецький мусив «обождаєть немого»...* (Б. Грінченко) / ... *Koretsky had to “wait up a bit”...* (R. Franko). Завдяки збереженій пунктуації при прочитанні залишається враження передачі чужого мовлення: $b \rightarrow b_1 \cup b_1 = a_1$.

У деяких випадках перекладачка додає коментар, що безпосередньо вказує на мову інтергloseми: *На допитах йому казано: – А, вы там конституционные приговоры составляете!..* (Б. Грінченко) / *At the interrogation he was told in Russian: “Ah, so you were drawing up constitutional decrees there!...”* (R. Franko). Ми вважаємо, що такий коментар – більш вдале рішення, ніж просто залишення інтергloseми або її переклад: $b \rightarrow b_1 \cup b_1 = a_{1+b}$.

У цьому ж творі автором було введено інтертекст – цитату з вірша російського поета: *«Дышится легче в три четверти груди...» - вихопився йому з пам'яті вірш Некрасова про закордонні вільні краї* (Б. Грінченко) / *A line from one of *Nekrasov's verses about foreign countries that enjoyed freedom popped into his head: “It's easier to breathe, with three-quarters of your chest...”* (R. Franko). Оскільки не зазначена назва вірша, і фрагмент є невеликим за розміром, припускаємо, що переклад не є цитатою із знайомого для англомовних читачів перекладу поезії. Як позитивне, відзначимо наявність довідки про поета у глосарії. Спосіб передачі інтергloseми: $b \rightarrow b_1 \cup b_1 = a'_1$.

Випадок, коли еквівалент інтергloseми існує у мові перекладу, проілюструємо прикладом з оповідання М. Коцюбинського «У дорозі»: *«A Rebour» Гюїсманса, «Сад муки»...*(М. Коцюбинський) / **Huysmans' Against the Grain and The Knapsack...*(R. Franko). Трансформації у цьому випадку такі: інтергloseма не зберігається, для її передачі використовується назва англомовного перекладу оповідання Ж.-К. Гюїсманса, підтвердження знаходимо на авторському сайті Брендана Кінга, дослідника творчості французького письменника [8]. Також подано довідку про Ж.-К. Гюїсманса у глосарії та виділено курсивом назву твору. Спосіб передачі інтергloseми можемо показати так: $c \rightarrow a'_1$.

Висновки дослідження. Здійснений огляд способів передачі інтергloseм показав, що Рома Франко використовує традиційні способи художнього перекладу. При цьому інтергloseми зберігаються переважно у двох випадках: коли мову інтергloseми передано латиницею (при цьому можуть не зберігатися діакритичні знаки) та якщо ступінь спорідненості мови інтергloseми з мовою оригінального тексту не більший, ніж ступінь її спорідненості з мовою перекладу. Незалежно від збереження чи перекладу інтергloseми перекладачка може перекладати або додавати власні коментарі (зокрема вміщуючи їх у глосарії), а також використовувати авторську пунктуацію та форматування тексту, що в цілому спрямовано на досягнення балансу між точністю та адекватністю перекладу.

Перспективи подальших наукових розвідок. Результати розвідки можуть бути використані у подальших дослідженнях із порівняльного мовознавства та теорії і практики

перекладу, зокрема українсько-англійського художнього перекладу малої прози, особливостей передачі безеквівалентної лексики, інтертекстуальних елементів та інтергloseм.

Список використаної літератури

1. Бондарчук Л. Відтворення іншомовних вкраплень як елемент стилістичного трансформування оригіналу (на матеріалі перекладу текстів економічного змісту) / Л. Бондарчук // Наукові записки. Серія: філол. науки (мовознавство): У 5 ч. / РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2010. – Вип. 89 (1). – С. 141-144.
2. Грек Л. Інтертекстуальність як проблема перекладу (на матеріалі англomовних перекладів української постмодерністської прози) / Л. Грек : автореф. дис. ... кандидата філ. наук: 10.02.16 ; Київ нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 18 с.
3. Козачук А. Інтергloseмальність та інтергloseма у перекладознавстві / А. Козачук // Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / За ред. Б. Гінки, І. Задорожної, І. Яцюка. – Тернопіль, ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – С.158-160.
4. Ладыненко А. Авторский перевод как разновидность интерпретации иноязычных вкраплений в художественном тексте / А. Ладыненко // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: матеріали доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. А. Гудманяна, С. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2013. – С. 245-248.
5. Полікарпова Ю. Інтертекстуальність і переклад: семіотичний підхід / Ю. Полікарпова // Наукові записки. Серія: філол. науки (мовознавство): У 2 ч. / РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2011. – Вип. 95 (1). – С. 431-435.
6. Ткачівська М. Цитати з національних літератур і їх переклад (на матеріалі німецькомовних перекладів творів Ю. Андруховича) / М. Ткачівська // Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство) / РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2013. – Вип. 116. – С. 213-219.
7. Юзефович Н. Иноязычный текст в билингвальной художественной прозе: переводить или...? / Н. Юзефович // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. А. Гудманяна, С. Сидоренка. – К. : Аграр-Медіа Груп, 2012. – С. 414-420.
8. King, B. Texts in English Translation [електронний ресурс] / B. King // www.huysmans.org : an academic research resource. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.huysmans.org/en/biblioge/bibliog2e.htm>
9. Pirnajmuddin, H., Niknasab, L. Translating Political Allusions: A Survey of A Portrait of the Artist as a Young Man by James Joyce Authors [електронний ресурс] / H. Pirnajmuddin, L. Niknasab // Theory and Practice in Language Studies. – 2011. – Vol. 1. – Issue 7. – P. 851-860. – Режим доступу до статті: ojs.academypublisher.com/index.php/tpls/article/download/0107851860/3249

Одержано редакцією 22.01.14

Прийнято до публікації 17.02.14

А.М.Козачук

Передача інтергloseм в українсько-англійському художественному перекладі.

В статті виконаний аналіз наукових трудов українських і зарубіжних учених по названій проблематиці. Представлені результати дослідження способів передачі інтергloseм в українсько-англійському художественному перекладі на прикладі образців текстів сучасних перекладів Роми Франко малої прози Б. Гринченка, Г. Хоткевича і М. Коцюбинського; в тому числі розглядаються переклади з інтергloseмами на руському, польському і французькому мовах. Встановлюється залежність вибору стратегії перекладу інтергloseми від її мови. Нарядом з іншими причинами на це також впливає використовуваний в мові алфавіт і ступінь його спорідненості з українським і англійським мовами. В випадку перекладу інтергloseми на англійську мову розглядаються такі трансформації, як додавання контексту, переклад або додавання коментарієв, авторське форматування тексту (частіше всього використовується курсив), повний пропуск інтергloseми без компенсації, вибір нормованого еквівалента в мові перекладу. При цьому метою коментарієв може бути як переклад збереженої інтергloseми, так і забезпечення читача тексту необхідними фоновими знаннями. Виявлено, що наявність або відсутність коментарієв не залежить від вибраного способу передачі інтергloseми. В розглянутих випадках коментарієв, не

включенные в текст, выносились в отдельный глоссарий. Также рассмотрены случаи сохранения интергlossenемы с пропуском комментария в тексте перевода.

Ключевые слова: интергlossenема, художественный перевод, украинский язык, английский язык, комментарий, глоссарий, трансформации в переводе.

A. M. Kozachuk

Rendering the interglossemes in Ukrainian-English translation of fiction.

The article contains a brief analysis of research works of Ukrainian and foreign scholars in the named field. The results of ways of rendering the interglossemes in Ukrainian-English translation of fiction are presented, the presentation being based on the Roma Franko's texts of short prose fiction translation originally written by B. Hrinchenko, H. Khotkevych and M. Kotsyubynsky. The considered examples contain the interglossemes in Russian, Polish and French. The correlation between interglosseme-retaining translation strategy choice and the interglosseme's language has been ascertained. Among the defining factors are the interglosseme language's alphabet and its relation extent to the Ukrainian and English languages. In cases when the interglosseme is translated into English, the following transformations have been considered as: adding the context, translation or adding the comments, author's text formatting (mostly italicising), omitting the interglosseme with no compensation provided, selecting the standardised equivalent in the target language. The aim of the comments can be not only translating the interglosseme, but also providing the reader with the necessary background knowledge. It has been concluded that neither presence nor absence of comments depends on the selected way of rendering the interglosseme. In the considered examples, the comments were either integrated to the text or moved to the separate glossary. The cases of retaining the interglosseme with omitting the comment in the translation text have been also considered.

Key words: interglosseme, translation of fiction, the Ukrainian language, the English language, comment, glossary, translation transformations.